

บทที่ 1

บทนำ (Introduction)

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ดนตรีกับมนุษย์เป็นสิ่งที่อยู่ร่วมกันมาตั้งแต่อดีต ดนตรีเกิดมาจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ จึงเกิดเป็นวัฒนธรรมดนตรีขึ้น ดนตรียังสะท้อนวิถีชีวิตของคนและสังคมในแง่มุมต่างๆ ดนตรียังเปรียบเสมือนการบันทึกภาพทางประวัติศาสตร์ชนิดหนึ่งที่สะท้อนเหตุการณ์สำคัญต่างๆ ดนตรีเป็นเครื่องสื่อความหมายอย่างดียิ่งประเภทหนึ่งรองลงมาจากภาษา ทุกท้องถิ่นทั่วโลกล้วนมีภาษาและดนตรีเป็นของตนเอง ดนตรีจึงเป็นส่วนเชื่อมความสัมพันธ์ให้เข้ามาเป็นหนึ่งเดียวกัน เป็นศิลปะที่สร้างขึ้นโดยใช้ประโยชน์ร่วมกันไม่ว่าจะนำไปเป็นองค์ประกอบของพิธีกรรมหรือใช้ในความบันเทิงในกิจกรรมไม่มีวันหมดสิ้น ดนตรีมีทั้งวัฒนธรรมดนตรีราชภัฏและวัฒนธรรมดนตรีหลวง วัฒนธรรมดนตรีราชภัฏหรือดนตรีพื้นบ้านจะถูกสร้างขึ้นมาแบบเรียบง่ายตามลักษณะชาวบ้านเพื่อใช้ในการบูชา บวงสรวงหรือเพื่อการบันเทิง วัฒนธรรมดนตรีนี้ยังสะท้อนถึงความรู้สึกและแอบแฝงในด้านอื่น ๆ เช่น ความสามัคคี การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความเชื่อ เป็นต้น

ดนตรีพื้นบ้านหรือเป็นการสืบทอดทางวัฒนธรรมของชาวบ้านตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงานโดยมุ่งสนองความรื่นเริงบันเทิงใจ ความสนุกสนาน และทำให้การทำงานร่วมกันเกิดความสุข บางโอกาสใช้ประกอบพิธีกรรม ตลอดจนแสดงความรักความสามัคคีในหมู่คณะ สืบทอดต่อมาจนเป็นเอกลักษณ์สำคัญของท้องถิ่นและกลุ่มชน (สุจริต บัวพิมพ์, 2539: 5) ดนตรีพื้นบ้านเกิดขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์ของชาวบ้านที่นำเอาวัสดุที่มีในท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นเครื่องดนตรี ตามภูมิปัญญาของตน เพื่อความบันเทิงและสนองต่อความเชื่อของตน ดนตรีพื้นบ้านดั้งเดิมแม้จะเป็นเพียงการขับร้อง แต่ต่อมาได้ประดิษฐ์เครื่องดนตรีขึ้นใช้บรรเลงประกอบการขับร้อง (จารุวรรณ ธรรมวัตร, 2538. : 119 – 128) ดนตรีพื้นบ้านมีเสียงดนตรีที่มีระบบเสียงเป็นของตัวเองซึ่งไม่สามารถเทียบได้กับระบบเสียงสากล เนื่องจากเครื่องดนตรีพื้นบ้านถูกผลิตด้วยวัสดุธรรมชาติ วัสดุตามพื้นบ้าน

ในประเทศไทย ประชากรชาวไทยภูเขา อาศัยอยู่ในพื้นที่ 20 จังหวัด ประกอบด้วย เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ตาก น่าน กาญจนบุรี ลำพูน พิชณุโลก เพชรบูรณ์ พะเยา ลำปาง แพร่ ราชบุรี

กำแพงเพชร เพชรบุรี อุทัยธานี ประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งในปี พ.ศ. 2538 มีประชากรชาวไทยภูเขา จำนวน 853,274 คน (กรมประชาสงเคราะห์ : 2538)

ในปี พ.ศ. 2545 มีประชากรชาวไทยภูเขาเพิ่มมากขึ้นเป็น 1,203,149 คน ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง จำนวน 438,131 คน คิดเป็นร้อยละ 36.41 รองลงมาเป็นชาวเขาเผ่าม้ง จำนวน 153,955 คน คิดเป็น ร้อยละ 12.79 ชาวเขาเผ่ามูเซอ จำนวน 102,876 คน คิดเป็นร้อยละ 8.55 ชาวเขาเผ่าอีก้อ จำนวน 68,653 คน คิดเป็นร้อยละ 5.70 ชาวเขาเผ่าเย้า จำนวน 45,571 คน คิดเป็นร้อยละ 3.78 และที่เหลือคือ ชาวเขาเผ่าลีซอ ลัวะ ถิ่น ขมุ มลาบรี ปะหล่อง ตองซุ ไทยลื้อ จีนฮ่อ ไทยใหญ่ ซึ่งมีจำนวนประชากรเพียงเล็กน้อยไม่ถึงร้อยละ 4 ของประชากรชาวไทยภูเขาทั้งหมด (กรมประชาสงเคราะห์ : 2545) และในขณะที่มีอัตราการเพิ่มของประชากรเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

ความหลากหลายของวัฒนธรรมทางดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง กลุ่มชาติพันธุ์ลีซู กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ กลุ่มชาติพันธุ์ดาระอั้ง กลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ และกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ทั้งนี้บทเพลงของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ได้ถูกสืบทอดจากบรรพบุรุษมาหลายชั่วอายุคนโดยอาศัยการจดจำ ลักษณะเด่นของบทเพลงพื้นบ้าน คือ ความเรียบง่ายและมีลักษณะเฉพาะท้องถิ่น มีทำนองไม่ซับซ้อนและมีระดับเสียงซ้ำไปมา

จากสถานะทางสังคมที่มีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตชุมชนต่อกระแสทุนนิยม การดำรงชีพของกลุ่มชาติพันธุ์ต้องปรับเปลี่ยนตาม หากเราสามารถทำให้วัฒนธรรมดนตรีชาติพันธุ์มีการปรับเปลี่ยนตามกระแสดังกล่าว ซึ่งสามารถพัฒนาจากรากฐานเดิม รวมถึงการสร้างนวัตกรรมใหม่จากวัฒนธรรมเดิมของชาติพันธุ์ ให้เกิดมูลค่าทางสังคม ซึ่งจะทำให้เกิดการสำนึกรักถิ่นฐาน สร้างความภูมิใจในชุมชนสังคม รวมถึงการสร้างฐานวัฒนธรรมดนตรีชาติพันธุ์ให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจต่อไป

จากความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวัฒนธรรมทางดนตรีดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งบทเพลง ความหมายบทเพลง ประวัติความเป็นมาของบทเพลง เครื่องดนตรี บริบททางวัฒนธรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยนำองค์ความรู้มาวิเคราะห์ และเพื่อการประดิษฐ์สร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัย อันจะสร้างคุณค่า สร้างมูลค่า และเป็นนวัตกรรมใหม่ที่ถูกถ่ายทอดจากศิลปินกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ สู่สายตาประชาชนทั่วไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาวัฒนธรรมดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ม้ง ลีซู ลาหู่ ดาระอั้ง ปกาเกอญอ

1.2.2 เพื่อประดิษฐ์สร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยจากวัฒนธรรมดนตรีชาติพันธุ์

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ได้องค์ความรู้วัฒนธรรมดนตรี ม้ง ลีซู ลาหู่ ดาระอั้ง และปกาเกอญอ

1.3.2 ได้งานสร้างสรรค์จากการประดิษฐ์ดนตรีร่วมสมัยจากบทเพลงของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็น การต่อยอดทางวัฒนธรรมรูปแบบใหม่ โดยเกิดจากปรัชญาแนวคิดทางดนตรีพื้นบ้าน ผสมผสาน แนวคิดทางดนตรีตะวันตก

1.3.3 ชุมชน ท้องถิ่น สังคม และประเทศได้งานต่อยอดทางศิลปวัฒนธรรมอย่างมีพลวัต

1.4 ปัญหาการวิจัย

วัฒนธรรมดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมสามารถพัฒนาต่อยอดสร้างสรรค์ให้เกิดดนตรีร่วมสมัย

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมดนตรีชาติพันธุ์สู่การประดิษฐ์สร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัย : กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ ม้ง ลีซู ลาหู่ ดาระอั้ง ปกาเกอญอ ผู้วิจัยมีขอบเขตของโครงการวิจัย ดังนี้ ประชากรของการศึกษาคั้งนี้ได้แก่

1.5.1 กลุ่มชาติพันธุ์ม้งที่อาศัยอยู่ บ้านหนองหอยใหม่ ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัด เชียงใหม่

1.5.2 กลุ่มชาติพันธุ์ลีซู บ้านใหม่สหสัมพันธ์ ตำบลเวียงใต้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.5.3 กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ บ้านขอบด้ง อ.ฝาง จ.เชียงใหม่

1.5.4 กลุ่มชาติพันธุ์ดาระอั้ง บ้านนอแล อ.ฝาง จ.เชียงใหม่

1.5.5 กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

ทั้งนี้พื้นที่วิจัย 5 กลุ่มชาติพันธุ์ที่ผู้วิจัยมุ่งศึกษานั้น มีศิลปินนักดนตรี และผู้รู้ทางดนตรี มี วัฒนธรรมทางดนตรี

1.6 กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

ศึกษาภาคสนาม - ดนตรี - เครื่องดนตรี - บทเพลง - บริบททางวัฒนธรรม	การวิเคราะห์ - วิเคราะห์ดนตรี - ได้องค์ความรู้ดนตรี - ได้บริบททางวัฒนธรรม	พัฒนาต่อยอดสร้างสรรค์ให้เกิด ดนตรีร่วมสมัย - แนวคิดตะวันตก - ประดิษฐ์สร้างงานศิลปะใหม่ - ก่อเกิดงานศิลปะร่วมสมัย
--	---	--

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย